

ANKETA EVROPIANE PËR AFTËSITË DHE VENDET E PUNËS

Profili statistikor

Shqipëria

Mospranim përgjegjësie

Ky raport është përgatitur për ETF nga Kantar Public. Përmbajtja e raportit është përgjegjësi e vetme e ETF-së dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e institucioneve të BE-së.

Ky version nuk është redaktuar profesionalisht.

Versioni i përkthyer. Në rast se keni dyshime për saktësinë e informatave në raport, ju lutemi referojuni [versionit origjinal në gjuhën angleze](#).

© *European Training Foundation* (Fondacioni Evropian i Trajnimit), 2023

Riprodhimi është i autorizuar, me kusht që të përmendet burimi.

PËRMBAJTJA

SHKURT: ANKETA E DYTË EVROPIANE PËR AFTËSITË DHE VENDET E PUNËS (ESJS2) NË VENDET PARTNERE TË ETF	4
1. DETYRAT DHE KËRKESAT E AFTËSIVE TË PUNËS	5
2. DIXHITALIZIMI DHE TRANZICIONI DIXHITAL	8
3. TRAJTIMI I MOSPËRPUTHJES SË AFTËSIVE NË NJË TREG PUNE NË NDRYSHIM	11
4. NDRYSHIMI TEKNOLOGJIK DHE SIGURIA E PUNËS	14
5. INVESTIMI NË ARSIM DHE TRAJNIM	15
PIKAT KRYESORE	16
LISTA E TERMINOLOGJIVE	18
SHTOJCA E TË DHËNAVE	19

Shkurt: Anketa e Dytë Evropiane për Aftësitë dhe Vendet e Punës (ESJS2) në vendet partnere të ETF

Rritja e teknologjive dixhitale ka transformuar ekonominë dhe mënyrën se si njerëzit punojnë, duke nxitur një interes në rritje për të ardhmen e punës. Ndërkohë që pasojat e dixhitalizimit për punësimin kanë qenë subjekt i shumë debateve, është më pak e njohur se si dixhitalizimi po ndikon në atë që bëjnë punëtorët dhe nëse dhe si zhvillimi i arsimit dhe aftësive mund t'u mundësojë individëve të përfitojnë, në vend që të kërcënohen nga ndryshimi teknologjik.

Anketa Evropiane për Aftësitë dhe vendet e Punës¹ (ESJS) mbledh informacion mbi kërkesat për aftësitë dhe vendet e punës, mospërputhjet e aftësive dhe kualifikimeve, si dhe pjesëmarrjen e punëtorëve të moshës madhore në arsimimin dhe trajnimin e mëtejshëm. Një vëmendje e veçantë i kushtohet edhe evidencës mbi ekspozimin e punëtorëve ndaj teknologjive dixhitale dhe ndikimit të tyre në nevojat për aftësi.

ESJS aktuale u zbatua në Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë², Maqedoninë e Veriut, Serbi dhe Izrael nga Kantar Public në emër të Fondacionit Evropian të Trajnimit (ETF). Gjithsej 1000 intervista u kryen në secilin vend. Popullata e synuar për këtë studim u përcaktua si të gjithë të rriturit (mosha 25-64 vjeç) të cilët janë të punësuar dhe paguhen me pagë fikse dhe sipas numrit të orëve të punës së kryer (d.m.th., punonjës me pagesë, duke përfshirë ata të vetëpunësuar dhe punonjës familjarë). Në pesë ekonomitë e Ballkanit Perëndimor, u përdor mbledhja e të dhënave ballë për ballë me një model të mostrës së grupeve shumëfazore, ndërsa në Izrael u miratua një mbledhje e të dhënave online duke përdorur një panel online jo të bazuar në probabilitet. Mbledhja e të dhënave u krye midis 30 nëntorit 2022 dhe 30 janarit 2023.

Ky raport përshkruan rezultatet kryesore të anketës së sipërpërmendur të realizuar në Shqipëri në krahasim me rezultatet e përmbledhura (mesatarja e EU27) të ESJS-së së dytë të realizuar nga Kantar Public në emër të Qendrës Evropiane për Zhvillimin e Trajnimit Profesional (Cedefop) në 2021, ku i njëjti pyetësor u përdor për mbledhjen e të dhënave në EU27, Islandë dhe Norvegji.³

Raporti paraqet të dhëna bazë që lidhen me disa fusha të përzgjedhura, siç janë grupet e aftësive që kërkohen për të kryer punë midis punëtorëve të moshës madhore, ekspozimi i tyre ndaj dixhitalizimit dhe ndikimi i tij në nevojat e aftësive dhe mospërputhjet, pikëpamjet e punëtorëve për teknologjinë kundrejt zëvendësimit të punës dhe elementët anësorë që ndikojnë në mirëqenien e tyre dhe vullnetin për të përfshirë risinë teknologjike, si dhe strategjitë për arsimim dhe trajnim të mëtejshëm që punëtorët marrin për t'u përshtatur teknologjive të reja dhe ndryshimeve në vendin e punës. Të dhënat analizohen sipas variablave kyçe socio-demografike dhe profesionale, si gjinia, mosha, niveli më i lartë i arsimit, profesioni si dhe sektori ekonomik në të cilin punon i anketuari. Sa herë që është e nevojshme, ne krahasojmë rezultatet mesatare të EU27 nga ESJS në 27 Shtetet Anëtare të BE-së të kryera në emër të Cedefop.

Vështrime të mëtejshme të mbledhura përmes anketës janë paraqitur në produktet ndër vendore, të zhvilluara si pjesë e projektit ESJS.

¹ ESJS është zhvilluar dhe zbatuar nga Qendra Evropiane për Zhvillimin e Trajnimit Profesional (Cedefop). Për më shumë informacion shih <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/european-skills-and-jobs-survey-esjs>

² Ky përcaktim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244/1999 dhe Opinionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

³ <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/european-skills-and-jobs-survey-esjs>

1. Detyrat dhe kërkesat e aftësive të punës

Ky kapitull përshkruan profilin e punonjësve në lidhje me aftësitë e nevojshme për të kryer punën e tyre. Kërkesat për aftësitë e punës që mbulohen këtu janë: leximi ose shkrimi, punë manuale, detyra matematikore dhe për zgjidhjen e problemeve.

Vetëm gjysma e punëtorëve shqiptarë kërkohej të kenë të paktën aftësitë bazë të leximit dhe shkrimit në vendet e tyre të punës

Pak më shumë se gjysma (51%) e shqiptarëve të punësuar raportojnë se kanë lexuar tekst, në letër ose në ekranet e kompjuterit, që është të paktën një faqe, gjatë muajit të kaluar si pjesë e punës së tyre kryesore⁴, shumë më e ulët se mesatarja e BE-së (73%), dhe pak më pak se mesatarja në pesë ekonomitë e Ballkanit Perëndimor⁵ (54%).

Të anketuarit më të rinj kanë më shumë gjasa të përfshihen në detyrat e leximit, me rreth gjashtë në dhjetë (62%) e atyre të moshës 25-34 vjeç, për dallim nga një në katër (27%) e atyre të moshës 55-64 vjeç. Përqindja e të anketuarve që kërkohej të lexojnë të paktën tekstet bazë në punën e tyre është më e lartë në mesin e atyre me arsim të lartë (90%), krahasuar me 42% të atyre me arsim të mesëm dhe 22% të të anketuarve me arsim të nivelit të ulët.⁶ Detyrat e leximit raportohen gjithashtu nga 93% e atyre në profesione të kualifikuara, për dallim nga katër në dhjetë ose më pak (29%-40%) midis profesioneve të tjera. Për më tepër, përqindja e të anketuarve të tillë është gjithashtu më e lartë në mesin e atyre që punojnë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (68%) nëse krahasohet me të punësuarit që punojnë në shërbime (53%) dhe bujqësi ose industri (40%).

Vetëm dy në pesë (40%) punonjës, dukshëm më pak se mesatarja e BE-së (58%) dhe pak më poshtë mesatares së WB5 (42%), thonë se kanë shkruar tekst, në letër ose në ekranet e kompjuterit, që është të paktën një faqe e gjatë si pjesë e punës së tyre kryesore⁷. Përqindja e të anketuarve të tillë është më e lartë në mesin e femrave, për dallim nga burrat (44% kundrejt 37%) dhe në mesin e punëtorëve më të rinj (52%-54% në mesin e atyre të moshës 25-44 vjeç krahasuar me 17% të atyre të moshës 55-64). Përveç kësaj, ata me arsim të nivelit të lartë kanë më shumë gjasa të përfshihen në detyra me shkrim (82%) sesa ata me arsim të nivelit të mesëm (29%) ose të ulët (10%). Me përjashtim të atyre në profesione të kualifikuara (84%), më pak se tre në dhjetë nga ata në profesione gjysmë të kualifikuara dhe profesionet që lidhen me punë manuale (27%), dhe profesione elementare (13%) janë deklaruar kështu⁸.

Dy në pesë punëtorë shqiptarë ngrenë ose mbajnë sende të rënda, ndërsa një pjesë më e vogël punojnë në mjedise ekstreme; gati gjysma i përdorin duart për detyra të sakta

Afro dy në pesë (39%) e shqiptarëve të punësuar kanë raportuar se kanë ngritur ose mbajtur objekte të rënda, ngarkesa ose njerëz, pa ndihmën e një makinerie, në muajin e kaluar⁹. Kjo është më shumë se vlerat mesatare në WB5 (37%) dhe EU27 (34%).

Burrat kanë shumë më shumë gjasa të përfshihen në detyra të tilla manuale sesa gratë (47% kundrejt 27%), si dhe punëtorët më të vjetër nëse krahasohen me ata më të rinjtë (48% e atyre të moshës 55-64 vjeç përkundër 28% të atyre të moshës 25-34). Ky është edhe rasti i atyre me arsim të nivelit të ulët (54%) dhe të mesëm (46%), ndërkohë që vetëm 15% e atyre me arsim të lartë deklarojnë se e kanë bërë këtë. Më shumë se gjysma e punëtorëve në profesionet që lidhen me punë manuale dhe elementare (përkatesisht 53% dhe 50%) i përgjigjen në mënyrë pozitive kësaj pyetjeje, krahasuar me 30% të atyre në profesione gjysmë të kualifikuara dhe 18% të atyre në profesione të kualifikuara. Ngritja e objekteve dhe ngarkesave është gjithashtu më e zakonshme tek të anketuarit që punojnë në bujqësi

⁴ C_READ1P /Q29.a: Si pjesë e punës suaj kryesore, a keni bërë aktivitetin e mëposhtëm muajin e fundit? Keni lexuar ndonjë tekst, në letër ose në kompjuter, që është të paktën një (1) faqe i gjatë ose më shumë

⁵Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova*, Maqedonia e Veriut dhe Serbia - më tej shkurtuar si WB5.

⁶Nivelet e arsimit me tre nivele janë grumbullime të klasifikimeve 8-nivele ISCED 2011 (Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Arsimit) ku "i ulët" nënkupton nivelet ISCED 0 deri në 2, 'mesatar' për nivelet ISCED 3 deri në 4 dhe 'i lartë' për Nivelet ISCED 5 deri 8.

⁷ C_WRITE1P /Q29.d: Si pjesë e punës suaj kryesore, a keni bërë aktivitetin e mëposhtëm muajin e fundit? Keni shkruar ndonjë tekst, në letër ose në kompjuter, që është të paktën një (1) faqe i gjatë ose më shumë

⁸Shihni [listën e terminologjive](#) mbi përkufizimin e numrit të gjerë të profesioneve

⁹ C_MANLIFT /Q30a: Ngritje ose mbajtje e sendeve të rënda ose ngarkesave ose njerëzve, pa ndihmën e një makinerie

ose industri (50%)ndërsa ky është rasti i vetëm 36% të atyre që punojnë në shërbime dhe 22% e të anketuarve nga sektori publik, arsimit apo shëndetësia.

Tre në dhjetë (29%) shqiptarë të anketuar raportojnë se punojnë në një mjedis me nxehtësi ose temperatura shumë të ftohta, kimikate ose pjesë të rrezikshme¹⁰, afërsisht në linjë me mesataret e BE-së (27%) dhe WB5 (32%). Për më tepër, afër gjysma (46%) e shqiptarëve thonë se përdorin ose lëvizin duart ose gishtat për të kapur, manipuluar ose montuar saktësisht objektet (përfshirë miun kompjuterik, shtypjen në tastierë ose shkrimin e dorës)¹¹, afërsisht në përputhje me mesataren e WB5 (51%), por dukshëm më shumë se në EU-27 (38%).

Një shumicë e vogël e punëtorëve shqiptarë kryejnë llogaritje të thjeshta, ndërsa vetëm një pjesë e tyre përdorin matematikë të avancuar

Më shumë se gjysma (54%) e shqiptarëve, më pak se mesatarja e WB5 (60%) dhe BE-së (76%), raportojnë se kryejnë llogaritje të thjeshta me numra, për shembull, duke shtuar, zbritur, shumëzuar ose pjesëtuar, si pjesë e punës së tyre kryesore¹². Burrat kanë më shumë gjasa se gratë (57% kundrejt 51%) që të kryejnë llogaritje të thjeshta, si dhe punëtorët më të rinj (66% e atyre të moshës 25-34 vjeç kundrejt 33% e atyre të moshës 55-64). Detyra të tilla janë gjithashtu më të zakonshme tek ata me arsim të nivelit të lartë (70%), krahasuar me 58% të atyre me arsim të mesëm dhe 31% të atyre me arsim të nivelit të ulët. Në mënyrë të ngjashme, përqindja e atyre që punojnë në profesione të kualifikuara që i përgjigjen kësaj pyetjeje në mënyrë pozitive është shumë më e lartë (74%) sesa tek ata me profesione që lidhen me punë manuale (54%), gjysmë të kualifikuara (47%) dhe elementare (31%).

Rreth 9% e të anketuarve thonë se kanë përdorur matematikë më të avancuar, algjebër ose statistikë, për shembull llogaritje, regresione, simulime¹³, që është më e ulët se në BE (16%) dhe në WB5 (11%). Përdorimi i matematikës së avancuar ka më shumë gjasa te punëtorët më të rinj (10% dhe 14% e të anketuarve të moshës 25-34 dhe 35-44) sesa midis moshave më të vjetra (2% midis atyre të moshës 55-64 vjeç). Përqindja e të anketuarve të tillë është gjithashtu shumë më e lartë në mesin e punëtorëve me arsim të lartë (22%) për dallim nga ata me arsim të mesëm (4%) dhe të ulët (1%). Për më tepër, rreth një e katërta (24%) e të anketuarve që punojnë në profesione të kualifikuara i përgjigjen kësaj pyetjeje në mënyrë pozitive, ndërsa ky është rasti i vetëm 4% në mesin e atyre që punojnë në profesione gjysmë të kualifikuara dhe manuale. Përdorimi i matematikës së avancuar kërkohet gjithashtu më shumë tek ata që punojnë në sektorin publik, arsim apo shëndetësi (12%) dhe shërbime (10%), për dallim nga ata që punojnë në industri apo bujqësi (6%).

Shumica e punonjësve kryejnë aktivitete për zgjidhjen e problemeve në punën e tyre kryesore

Afro gjashtë në dhjetë (58%) shqiptarë raportojnë se kryejnë aktivitete të zgjidhjes së problemeve të paktën shpesh si pjesë e punës së tyre kryesore¹⁴, që është mbi mesataren e WB5 (52%). Gratë kanë pak më shumë gjasa ta bëjnë këtë sesa burrat (61% kundrejt 56%). Përqindja është gjithashtu më e lartë në mesin e të anketuarve më të rinj (70% e atyre të moshës 25-34 kundrejt 48% dhe 51% e atyre të moshës 45-54 dhe 55-64) dhe atyre me arsim të lartë (79% krahasuar me 58% dhe 35% në mesin e atyre me arsim të mesëm dhe të ulët). Përderisa shumica e atyre që punojnë në profesione të kualifikuara (87%) i përgjigjen kësaj pyetjeje në mënyrë pozitive, ende rreth gjysma e punëtorëve në profesionet gjysmë të kualifikuara dhe manuale raportojnë se janë përfshirë në detyrat e zgjidhjes së problemeve, për dallim nga vetëm 40% e punëtorëve në profesionet elementare. Përfshirja në aktivitetet e zgjidhjes së problemeve është gjithashtu më e lartë në mesin e atyre që punojnë në sektorin publik, arsim apo shëndetësi (70%) dhe shërbime (62%), për dallim nga ata që punojnë në bujqësi ose industri (48%).

Të anketuarit u pyetën gjithashtu se sa shpesh kërkonin informacion ose dokumentacion domethënës, për shembull në libra ose në internet, për të zgjidhur problemet si pjesë e punës së tyre kryesore në

¹⁰ C_MANHAZ /Q30b: Punë në një mjedis pune me nxehtësi ose temperatura shumë të ftohta, kimikate ose pjesë të rrezikshme

¹¹ C_MANDEX /Q30c: Përdorni ose lëvizni duart ose gishtat për të kapur, manipuluar ose montuar saktësisht objektet.

¹² C_MATHBAS /Q31a: Kryeni ndonjë llogaritje të thjeshtë me numra, për shembull duke shtuar, zbritur, shumëzuar ose pjesëtuar

¹³ C_MATHADV /Q31c: Përdorni çdo lloj matematike më të avancuar, algjebër ose statistikë, për shembull llogaritjet, regresionet, simulimet

¹⁴ C_PRB_ shpesh: Të anketuarit që kryenin aktivitete për zgjidhjen e problemeve të paktën shpesh si pjesë e punës së tyre kryesore

muajin e fundit.¹⁵ Rreth një në dhjetë (9%) shqiptarë raportuan se e bëjnë këtë gjithmonë ose shumë shpesh. Për më tepër, rreth një në dhjetë (11%) të anketuar thonë se marrin të dhëna nga kolegët ose të tjerët për të zgjidhur problemet gjithmonë ose shumë shpesh¹⁶, dhe një përqindje e ngjashme (10%) e punëtorëve shqiptarë raportojnë se gjithmonë ose shumë shpesh po provojnë ide të reja për të zgjidhur problemet¹⁷.

---

¹⁵ C_PRBINFO /Q34a: Sa shpesh keni bërë ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore në muajin e fundit? Keni kërkuar informacion ose dokumentacion përkatës, për shembull në libra ose në internet, për të zgjidhur problemet

¹⁶ C_PRBINPT /Q34b: Sa shpesh keni bërë ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore në muajin e fundit? Keni marrë mendime nga kolegët e punës ose të tjerët për të zgjidhur problemet

¹⁷ C_PRBIDEA /Q34c: Sa shpesh keni bërë ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore në muajin e fundit? Keni provuar ide të reja për të zgjidhur problemet

2. Dixhitalizimi dhe tranzicioni dixhital

Ky kapitull ofron informacione kryesore mbi përdorimin e teknologjive në punë dhe ndikimin e tyre në përmbajtjen e vendeve të punës dhe aftësitë e nevojshme për të kryer punë të tilla.

Rreth një e treta e punëtorëve shqiptarë kanë përjetuar futjen e teknologjive të reja dixhitale në vendin e tyre të punës

Të anketuarit u pyetën për ndryshimet që kishin ndodhur në vendin e tyre të punës gjatë 12 muajve të fundit¹⁸ për sa i përket menaxhimit, vetë punës, teknologjive të reja dixhitale, produkteve ose shërbimeve të reja, apo zhvendosjes së prodhimit. Për shembull, një në pesë (21%) punëtorë shqiptarë thonë se një pjesë e punës së bërë në vendin e tyre të punës është zhvendosur në një vendndodhje ose shtet tjetër (14% në WB5 dhe 16% në BE), ndërsa rreth një në tre (35%), tregojnë se teknologjitë e reja dixhitale janë prezantuar (26% në WB5 dhe 43% në BE). Për më tepër, gati gjysma e tyre (47%) thonë se produkte ose shërbime të reja janë zhvilluar në vendin e tyre të punës (38% në WB5 dhe 37% në BE) dhe janë integruar metoda të reja të menaxhimit (45% kundrejt 30% në WB5 dhe 35% në BE).

Futja e teknologjive të reja dixhitale raportohet më shpesh nga punëtorët më të rinj (53% e atyre të moshës 25-34 vjeç kundrejt 21%-35% në grup moshat e tjera) dhe ata me arsim të lartë (67%) nëse krahasohen me të anketuarit me nivel mesatar (28%) dhe nivel të ulët (11%) të arsimit. Në mënyrë të ngjashme, 66% e atyre në profesione të kualifikuara raportojnë për një ndryshim të tillë, për dallim nga vetëm 34% e atyre në profesione gjysmë të kualifikuara dhe 23% e atyre në profesione që lidhen me punë manuale. Ndryshime të tilla ndodhën gjithashtu më shpesh në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (44%) dhe shërbime (42%) sesa në bujqësi ose industri (24%).

Modele të ngjashme mund të vërehen në rastin e futjes së shërbimeve dhe produkteve të reja në vendin e punës, të cilat raportohen më shpesh nga punëtorët e rinj (72% tek ata të moshës 25-34 vjeç kundrejt 29% tek ata të moshës 55-64 vjeç) si dhe tek ato që punojnë në shërbime (58%), në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (45%) për dallim nga ata që janë aktivë në bujqësi ose industri (40%). Shumica e atyre me nivel të lartë (59%) dhe nivel të mesëm (54%) të arsimit thonë se produkte ose shërbime të reja janë prezantuar në kompanitë e tyre krahasuar me vetëm një në katër (25%) të atyre me arsim të ulët. Në mënyrë të ngjashme, përqindja e të anketuarve të tillë është më e lartë në mesin e atyre në profesione të kualifikuara dhe gjysmë të kualifikuara (54%), kundrejt atyre me profesione që lidhen me punë manuale dhe profesione elementare (përkatesisht 45% dhe 27%).

Një në tre (33%) punonjës në Shqipëri, më pak se ata në BE (39%) por më shumë se në WB5 (30%), raportuan se kryenin ndonjë punë si pjesë e punës së tyre kryesore nga një vendndodhje tjetër përveç ambienteve të punëdhënësit¹⁹. Burrat kanë më shumë gjasa ta raportojnë këtë në krahasim me gratë (41% kundrejt 22%). Këtu mund të vërehet një ndryshim i madh sa i përket niveleve të arsimit. Sa më i lartë të jetë niveli i arsimit, aq më shumë ka gjasa që të anketuarit t'i përgjigjen kësaj pyetjeje në mënyrë pozitive. Katër në dhjetë (39%) e punëtorëve shqiptarë me arsim të nivelit të lartë deklarohen kështu, krahasuar me vetëm një në katër (25%) e atyre me arsim të nivelit të ulët. Puna jashtë ambienteve të punëdhënësit është gjithashtu më e zakonshme në mesin e atyre në profesione të kualifikuara dhe atyre që merren me punë manuale (përkatesisht 44% dhe 38%) për dallim nga ata që punojnë në profesione gjysmë të kualifikuara (16%) dhe elementare (27%).

Një shumicë e madhe e punëtorëve shqiptarë përdorin pajisje kompjuterike, me përmasa të ndryshme për detyra specifike

¹⁸ B_CHORGMG /Q21a: Në 12 muajt e fundit/Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a ka ndodhur ndonjë nga ndryshimet e mëposhtme në vendin tuaj të punës?

Metoda të reja drejtimi, d.m.th. ndryshime në mënyrën se si menaxhohet puna ose pagesa

¹⁹B_ICTWKY /Q26: Në 12 muajt e fundit, a keni kryer ndonjë punë si pjesë e punës suaj kryesore nga një vendndodhje tjetër përveç ambienteve të punëdhënësit tuaj?

Rreth tre të katërtat (73%) e punëtorëve shqiptarë tregojnë se përdorin pajisjet kompjuterike në vendet e tyre të punës, që është në përputhje me mesataren e WB5 (78%), por shumë më pak se mesatarja e BE-së (87%)²⁰. Kjo raportohet më shpesh nga punëtorët më të rinj (83% në mesin e atyre të moshës 25-34 vjeç kundrejt 50% të atyre të moshës 55-64), ata me arsim të lartë (95% kundrejt 56% në mesin e atyre me arsim të nivelit të ulët) si dhe të atyre që punojnë në profesione të kualifikuara (92% krahasuar me 61% në mesin e atyre që punojnë në profesione elementare). Përdorimi i pajisjeve kompjuterike në vendet e punës është gjithashtu më i mundshëm tek ata që punojnë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (81%) dhe shërbime (80%), krahasuar me vetëm mbi gjashtë në dhjetë (63%) në mesin e atyre të punësuar në bujqësi ose industri.

Rreth gjysma e punonjësve shqiptarë (52%) që kanë përdorur pajisje kompjuterike tregojnë se kanë përdorur internetin për shfletim, dërgimin e emailave (postës elektronike) ose përdorimin e mediave sociale.²¹ Katër nga dhjetë (39%) e të anketuarve të tillë shkruajnë ose modifikojnë tekst, për shembull duke përdorur Word ose softuer të ngjashëm²², më pak se tre në dhjetë (28%) përdorin Excel ose të ngjashme²³, dhe vetëm një e katërta (25%) deklarohet se kanë përgatitur prezantime duke përdorur PowerPoint ose program të ngjashëm²⁴.

Vetëm një në pesë (19%) shqiptarë të anketuar thonë se kanë punuar me ndonjë program të specializuar, specifik për sektorin ose profesionin, për shembull për kontabilitet, analizë ligjore, kontroll të inventarit, ndërtimin e faqes së internetit, dizajn grafik, menaxhimin e marrëdhënieve me klientët, etj.²⁵, 56% në BE dhe 31% në WB5. Për më tepër, vetëm një në dhjetë (11%) ka menaxhuar dhe shkrië baza të dhënash, si për shembull duke përdorur programe si *Access*, *Oracle* ose të ngjashëm si dhe teknika të ngjashme kërkimi (p.sh. SQL)²⁶. Vetëm 8% e të anketuarve janë të angazhuar më pas në shkrimin e programeve ose kodeve duke përdorur një gjuhë kompjuterike²⁷, që është në përputhje me mesataren e BE-së (8%).

Një pakicë e shqiptarëve përdorin makineri të kompjuterizuar

Të anketuarit u pyetën nëse si pjesë e punës së tyre kryesore, kanë përdorur ose kanë punuar me makineri të kompjuterizuar muajin e fundit. Rreth një në pesë (21%) shqiptarë thonë se përdorin makineri të kompjuterizuar, krahasuar me gati katër në dhjetë (39%) në BE, dhe tre në dhjetë (28%) në WB5²⁸. Pak më shumë se një në dhjetë (12%) e të anketuarve në Shqipëri thonë se përdorin pajisje dixhitale të dorës si monitorë ose skanerë që përdoren për kontrollin e stokut dhe përpunimin e porosive²⁹, krahasuar me dyfishin e kësaj shifre (26%) nëpër BE-në dhe rreth një në pesë (17%) në WB5. Rrallë kush (1%) tregon se punon me robotë³⁰ ose përdorin printerët 3D (6%)³¹. Një përqindje e ngjashme e të anketuarve (5%) raportojnë se punojnë me makineri kompjuterike të kontrolluara numerikisht (CNC), për shembull si torno ose frezë³² (9% në BE, 5% në WB5) dhe 2% tregojnë përdorimin³³ e operatorëve logjikë të programueshëm (OLP-t) (8% në BE dhe 3% në WB5).

²⁰D_PCD: Përdorues të pajisjeve kompjuterike: po/jo

²¹D_PCWEB /Q37a: A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike më parë për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni përdorur Internetin për të bërë kërkime, për të dërguar e-maile (postë elektronike) ose keni përdorur rrjetet sociale për punën tuaj

²²D_PCWORD /Q37b: Keni shkruar ose redaktuar tekste, si për shembull duke përdorur Word ose programe të ngjashme

²³D_PCSHEET /Q37d: Keni përdorur tabela përlogaritëse, si për shembull duke përdorur Excel ose programe të ngjashme

²⁴D_PCPT /Q37c: Keni përgatitur prezantime për punën tuaj, si për shembull duke përdorur PowerPoint ose programe të ngjashme

²⁵D_PCSPEC /Q37g: Keni punuar me ndonjë program të specializuar, specifik për sektorin ose profesionin, për shembull për kontabilitet, analizë ligjore, kontroll të inventarit, ndërtimin e faqes së internetit, dizajn grafik, menaxhimin e marrëdhënieve me klientët, etj.

²⁶D_PCBASE /Q37h: Keni administruar dhe shkrië baza të dhënash, si për shembull duke përdorur programe si: *Access*, *Oracle* ose të ngjashëm, si dhe teknika të ngjashme kërkimi (p.sh. SQL)

²⁷D_PCPGR /Q37j: Keni shkruar programe ose kode duke përdorur një gjuhë kompjuterike, si për shembull *C++*, *Python*, *Java*, *Visual Basic* etj.

²⁸D_CM: Përdorues të makinerisë së kompjuterizuar: po/jo

²⁹D_CMSCAN /Q42a: Si pjesë të punës suaj kryesore, a keni përdorur ose punuar me ndonjë nga makineritë e mëposhtme të kompjuterizuara muajin e fundit? Pajisje dixhitale dore, për shembull monitorë ose skanerë të përdorur për kontrollin e stokut dhe përpunimin e porosive

³⁰D_CMROB /Q42c: Robotë

³¹D_CM3D /Q42e: 3D printerë 3D

³²D_CM CNC /Q42b: makineri kompjuterike të kontrolluara numerikisht (CNC), për shembull torno ose frezë

³³D_CMPLC /Q42d: Operatorë logjikë të programueshëm (OLP-t)

Një pakicë e punëtorëve shqiptarë mësuan të përdorin një program ose softuer të ri kompjuterik

Rreth një në shtatë (14%) shqiptarë, të cilët përdorin pajisje dixhitale për punën e tyre, raportojnë se në 12 muajt e fundit, ose që kur kanë filluar punën e tyre kryesore, kanë mësuar të përdorin një program ose softuer të ri kompjuterik për të kryer punën e tyre kryesore (pa llogaritur përditësimet e vogla ose të rregullta)³⁴, krahasuar me 36% në BE dhe 15% në WB5. Kjo ka ndodhur më shumë në mesin e punëtorëve të rinj (24% në mesin e atyre të moshës 25-34), krahasuar me ata të moshës 55-64 (2%). Për më tepër, tre në dhjetë (30%) e atyre me arsim të lartë raportojnë se kanë mësuar një program të ri ose softuer, krahasuar me vetëm 7% të atyre me arsim të mesëm dhe asnjë prej të anketuarve me arsim të ulët. Në mënyrë të ngjashme, ata në profesione të kualifikuara kanë më shumë gjasa (31%) t'i përgjigjen kësaj pyetjeje pozitivisht, kundrejt atyre në profesione gjysmë të kualifikuara (12%) ose atyre që merren me punë manuale (4%). Për më tepër, të anketuarit nga sektori i shërbimeve kishin më shumë gjasa të mësonin një program ose softuer të ri kompjuterik (22%) për dallim nga ata që punonin në sektorin publik, arsim ose shëndetësi (14%) dhe në bujqësi ose industri (6%).

Pak më pak se tre në dhjetë (29%) të anketuar, të cilët përdorin teknologji të makinerive të kompjuterizuara, kanë mësuar të përdorin ndonjë makineri të re të kompjuterizuar për të bërë punën e tyre kryesore³⁵, krahasuar me një në pesë (20%) në BE dhe rreth një në katër (22%) në WB5. Përqindja e të anketuarve të tillë është më e lartë në mesin e grave (38% kundrejt 24% te burrat) dhe punëtorëve më të rinj (38% midis atyre të moshës 25-34 vjeç kundrejt 8% të atyre të moshës 55-64). Për më tepër, ata që kanë një profesion të kualifikuar kanë më shumë gjasa (41%) t'i përgjigjen kësaj pyetjeje në mënyrë pozitive, të ndjekur nga ata në profesionet elementare (29%) dhe ato manuale (21%), ndërsa vetëm 13% e atyre në profesione gjysmë të kualifikuara deklarojnë kështu. Gati katër në dhjetë (38%) e atyre që janë aktivë në sektorin publik, arsim apo shëndetësi tregojnë se kanë mësuar të përdorin ndonjë makineri të re të kompjuterizuar, krahasuar me mbi një në tre (35%) të atyre në shërbime dhe vetëm një në gjashtë (17%) të atyre në bujqësi ose industri.

Mësimi i një programi të ri kompjuterik të makinerive të kompjuterizuara bëri që shumica e të anketuarve të tillë (69%) të kryenin detyra të reja ose të ndryshme.

³⁴ D_CHSFW: Në 12 muajt e fundit/Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a keni mësuar të përdorni ndonjë program kompjuterik ose softuer për të bërë punën tuaj kryesore? Ju lutem, përjashtoni përditësimet e vogla ose që kryhen rregullisht.

³⁵ D_CHCM /Q44: Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a keni mësuar të përdorni ndonjë makineri të re të kompjuterizuar për të kryer punën tuaj kryesore?

3. Trajtimi i mospërputhjes së aftësive në një treg pune në ndryshim

Ky seksion paraqet të dhënat kryesore për kualifikimin dhe mospërputhjen e aftësive ndërmjet punëtorëve.

Për çdo dhjetë punonjës, pothuajse tre konsiderohen të mbikualifikuar ndërsa më shumë se një është i nënkualifikuar

Pothuajse një në tre (27%) shqiptarë raportojnë se kanë një arsim më të lartë se sa kërkon vendi i tyre i punës (BE: 28%, WB5: 22%), ndërsa më shumë se një në dhjetë (12%) thonë se janë të nënkualifikuar për pozitën e tyre aktuale³⁶ (BE: 12%, WB5%).

Burrat kanë pak më shumë gjasa (28%) të tregojnë se kanë një arsim më të lartë se sa ajo që kërkon vendi i punës sesa gratë (25%). Të anketuarit e moshës 25-34 dhe 55-64 vjeç kanë gjithashtu më shumë gjasa të deklarohen se janë të mbikualifikuar se sa punëtorët e moshës mesatare – 32% dhe 37% e atyre të moshës 25-34 dhe 55-64, thonë se janë të mbikualifikuar kundrejt një në pesë në mesin e punëtorëve të moshës së mesme. Gati një e treta (34%) e të anketuarve me nivel të ulët arsimor tregojnë se janë të mbikualifikuar për pozitën e tyre, përderisa ky është rasti i vetëm 14% të atyre me arsim të lartë. Një në pesë (20%) nga ata me arsim të nivelit të ulët thonë se kanë një arsim më të ulët se sa kërkon vendi i tyre i punës, krahasuar me një në dhjetë (10%) të atyre me arsim të mesëm dhe 6% të atyre me arsim të nivelit të lartë. Përqindja më e lartë e punëtorëve të mbikualifikuar mund të gjendet edhe në mesin e atyre që mbajnë pozita gjysmë të kualifikuara (41%), përderisa ky është rasti i 28% të punëtorëve që merren me punë manuale, 23% e atyre që punojnë në profesione elementare dhe vetëm 12% e atyre që punojnë në profesione të kualifikuara. Rreth 31% e të punësuarve në shërbime e konsiderojnë veten të mbikualifikuar për punën e tyre, përderisa ky është rasti për 27% të punëtorëve në bujqësi apo industri dhe 19% në mesin e atyre që janë aktivë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi. Së fundi, rreth 32% e punëtorëve që përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre në një masë të vogël ose aspak, tregojnë se janë të mbikualifikuar kundrejt 24% e atyre që përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre në një masë të moderuar ose të madhe.

Afër një në tre (31%) e të anketuarve në Shqipëri raportojnë se puna e tyre kërkon arsim të lartë (krahasuar me 38% në EU27 dhe 26% në WB5), përderisa më shumë se një në tre (35%) (BE: 42%, WB5: 54%) thonë se kërkohet arsimi i mesëm i lartë ose arsimi pas sekondar jo-terciar³⁷. Një përqindje e ngjashme (34%) thonë se puna e tyre kërkon një arsim të mesëm të ulët ose më poshtë, krahasuar me një në pesë (19%) në BE-në dhe në WB5 (20%).

Shumica e punonjësve shqiptarë punojnë në vende pune që kërkojnë një fushë studimi të tyre ose të ngjashme

Të anketuarit u pyetën, duke marrë parasysh lëndën kryesore apo fushën e studimit në nivelin e tyre më të lartë të arsimin, në biznes, inxhinieri, shëndetësi etj., sa e rëndësishme është ajo për të kryer punën e tyre kryesore³⁸. Rreth një në pesë (22%) prej tyre me të paktën arsim të mesëm të lartë thonë se puna e tyre kërkon fushën e tyre ose një fushë të ngjashme (BE: 39%, WB5: 28%) dhe pothuajse gjysma e tyre (49%) thonë se puna e tyre kërkon ekskluzivisht fushën e tyre (BE: 26%, WB5: 35%). Nga ana tjetër, 26% e të anketuarve tregojnë se puna e tyre nuk kërkon një fushë të caktuar studimi (BE: 22%, WB5: 29%).

Gratë kanë disi më shumë gjasa të thonë se puna e tyre kërkon ekskluzivisht fushën e tyre sesa burrat (53% kundrejt 46%). Ky është gjithashtu rasti në mesin e atyre me arsim të lartë (72%) për dallim nga të anketuarit me arsim të nivelit të mesëm (32%). Në mënyrë të ngjashme, përderisa 78% e atyre që punojnë në profesione të kualifikuara tregojnë se punojnë në punë që kërkojnë ekskluzivisht fushën e tyre të studimit, ky është rasti i vetëm 26% në mesin e atyre që punojnë në profesione gjysmë të kualifikuara dhe 36% midis punëtorëve që lidhen me punë manuale. Në rastin e sektorëve, 79% e të

³⁶ E_EDMATCH8: Mospërputhja e nivelit arsimor

³⁷ E_REQED3: Niveli i arsimin të kërkuar për vendin e punës: 3 kategori.

³⁸ E_HOZMIS /Q51: Duke pasur parasysh lëndën kryesore ose fushën e studimit në nivelin tuaj më të lartë të arsimin (biznes, inxhinieri, shëndetësi etj.), sa e rëndësishme është ajo për të kryer punën tuaj kryesore?

anketuarve që punojnë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi punojnë në punë që kërkojnë ekskluzivisht fushën e tyre të studimit, ndërsa afër dy në pesë të anketuar që punojnë në shërbime dhe bujqësi apo industri deklarohen kështu.

Shumica e punëtorëve shqiptarë përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre aktuale në punën e tyre kryesore

Më shumë se një në tre (36%) të anketuar thonë se mund të përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre aktuale në punën e tyre kryesore në një masë të madhe³⁹, krahasuar me më pak se gjysma (45%) në BE dhe 43% në WB5. Pak më shumë se një në tre (34%) thonë të njëjtën gjë, por në masë të moderuar (BE: 41%, WB5: 29%). Vetëm një në dhjetë (11%) të anketuar thonë se kjo nuk vlen aspak për ata (BE: 4%, WB5: 11%).

Të anketuarit me arsim të lartë kanë më shumë gjasa të përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre (në masë të moderuar/të madhe) sesa ata me nivele më të ulëta arsimore (85% e atyre me arsim të lartë, të ndjekur nga 68% e atyre me nivel të mesëm dhe 56% ata me arsim të ulët). Përqindja e të anketuarve të tillë është gjithashtu më e lartë në mesin e punëtorëve më të rinj (75% e atyre të moshës 25-34 vjeç) për dallim nga ata më të moshuarit (59% midis atyre të moshës 55-64 vjeç). Është interesante se vetëm 54% e atyre që punojnë në profesione gjysmë të kualifikuara janë në gjendje të përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre në masë të moderuar/të madhe, për dallim nga 91% dhe 73% të atyre që punojnë në profesione të kualifikuara dhe profesionet që lidhen me punë manuale.

Rreth një e treta e shqiptarëve duhet të zhvillojnë më tej aftësitë kompjuterike/TI ose sociale, gjë që njihet më shumë nga të anketuarit më të arsimuar

Të anketuarit u pyetën se deri në çfarë mase ata duhet të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre kompjuterike/TI të nevojshme për të bërë punën e tyre kryesore edhe më mirë⁴⁰. Një në tre (32%) thonë se kjo ndodh në një masë të moderuar (BE: 39%, WB5: 25%), me afër një në dhjetë (9%) që thonë të njëjtën gjë, por në një masë të madhe (BE: 13%, WB5: 7%). Një nevojë e tillë (në një masë të moderuar ose të madhe) është më e lartë tek punëtorët më të rinj (49% tek ata të moshës 25-34 vjeç kundrejt 31% tek ata të moshës 55-64) si dhe tek ata me arsim të nivelit të lartë (62% kundrejt 24% në mesin e atyre me arsim të nivelit të ulët).

Gati një në pesë (18%) e të anketuarve thonë se duhet të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre matematikore për të bërë më mirë punën e tyre kryesore⁴¹, afërsisht gjysma e mesatares së BE-së (30%), dhe pak më pak se mesatarja e BB5 (19%). Të gjitha grup moshat kanë pak a shumë të ngjarë (18%-21%) ta thonë këtë, përveç atyre të moshës 55-64 vjeç (13%). Për më tepër, një e katërta (25%) e shqiptarëve me arsim të nivelit të lartë thonë se duhet të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre matematikore, krahasuar me 16% të atyre me arsim të mesëm dhe 12% të atyre me arsim të nivelit të ulët.

Një e pesta (18%) e të anketuarve shqiptarë thonë gjithashtu se duhet të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre teknike për të bërë më mirë punën e tyre kryesore⁴², krahasuar me 40% në BE dhe 22% në WB5. Të anketuarit më të rinj kanë më shumë gjasa ta shprehin këtë nevojë nëse krahasohen me punëtorët më të vjetër (28% në mesin e atyre të moshës 25-34 vjeç kundrejt 10% në mesin e atyre të moshës 55-64). Tre në dhjetë (29%) e atyre në profesione të kualifikuara e thonë këtë, të ndjekur nga ata që merren me punë manuale (19%), profesione gjysmë të kualifikuara (11%) dhe ata me profesione elementare (6%).

Tre në dhjetë (29%) e të anketuarve thonë se duhet të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre sociale për të bërë më mirë punën e tyre kryesore⁴³, krahasuar me gjysmën (49%) në BE dhe pak më shumë se një në tre (32%) në WB5. Afro katër në dhjetë (38%) shqiptarë të moshës 25-34 vjeç e thonë këtë, krahasuar me 22% të atyre të moshës 55-64 vjeç. Përveç kësaj, më shumë se gjysma (53%) e shqiptarëve me

³⁹ E_SKILLU /Q60: Deri në çfarë mase mund t'i përdorni njohuritë dhe aftësitë tuaja aktuale në punën tuaj kryesore?

⁴⁰ E_DEFPC /Q61: Deri në çfarë mase ju duhet të zhvilloni më tej aftësitë tuaja kompjuterike/TI për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore?

⁴¹ E_DEFNUM /Q62a: A keni nevojë të zhvilloni më tej ndonjë nga aftësitë e mëposhtme për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? Aftësitë matematikore, d.m.th. të punoni me numra dhe sasi dhe të kryeni llogaritje duke përdorur matematikën

⁴² E_DEFJOB /Q62c: A keni nevojë të zhvilloni më tej ndonjë nga aftësitë e mëposhtme për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? Aftësitë teknike ose aftësitë specifike të punës p.sh. riparimin e motorit nëse jeni mekanik, zbatimin e rregullave të kontabilitetit nëse jeni kontabilist, përdorimin e softuer-eve të dizajnit nëse jeni disenjatorë grafik, duke përdorur softuer programimi nëse i përkisni fushës së shkencave kompjuterike etj.

⁴³ E_DEFCOM /Q62b: A keni nevojë të zhvilloni më tej ndonjë nga aftësitë e mëposhtme për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? Aftësitë sociale, d.m.th. të punoni dhe të përballeni me kolegët dhe personat e tjerë (p.sh. konsumatorët, klientët, studentët, pacientët ose anëtarët e tjerë të publikut)

arsim të nivelit të lartë mendojnë se duhet të përmirësojnë aftësitë e tyre sociale për punë, krahasuar me vetëm një në pesë (21%) të atyre me arsim të nivelit të mesëm, dhe 15% e atyre me arsim të ulët.

4. Ndryshimi teknologjik dhe siguria e punës

Kjo pjesë ofron informacion mbi ndikimin e teknologjive të reja në perceptimet e punonjësve në lidhje me shkurtime të punës dhe çështjet e kërkesave të vendit të punës.

Në Shqipëri, gjysma e të anketuarve besojnë se ka mundësi të humbasin punën e tyre kryesore në të ardhmen e parashikuar

Të anketuarit në Shqipëri u pyetën nëse mendojnë se ka ndonjë mundësi që ata të humbasin punën e tyre kryesore në dymbëdhjetë muajt e ardhshëm⁴⁴. Gati gjysma (47%) e të anketuarve thonë se nuk ka asnjë mundësi që ata të humbasin punën e tyre në këtë periudhë kohore, krahasuar me 61% në BE dhe 53% në WB5. Një rrezik më i lartë i humbjes së vendit të punës ndihet tek punëtorët më të rinj (58%) krahasuar me të moshuarit, si dhe tek ata me arsim të mesëm (60%), të ndjekur nga ata me arsim të nivelit të ulët (50%) dhe arsim të lartë. (42%). Në mënyrë të ngjashme, një rrezik më i lartë për të humbur vendin e punës perceptohet tek ata me profesione gjysmë të kualifikuara (66%), krahasuar me 55% në mesin e punëtorëve me profesione elementare, 50% me profesionet që lidhen me punë manuale dhe 40% me profesione të kualifikuara. Punëtorët në shërbime ndihen më të pasigurt për punën e tyre (60%) sesa ata që punojnë në bujqësi ose industri (52%) dhe në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (39%).

Shumica e punëtorëve shqiptarë shohin pak ose aspak shanse që teknologjitë e reja të zëvendësojnë vendet e tyre të punës dhe rrjedhimisht, pak nevojë për të fituar njohuri dhe aftësi të reja

Të anketuarit u pyetën gjithashtu se deri në çfarë mase mendojnë se teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike në kompaninë ose organizatën e tyre mund ose do të kryejnë një pjesë ose të gjithë punën e tyre kryesore⁴⁵. Një në tre (32%) të anketuar mendojnë se nuk ka asnjë shans që të ndodhë kjo (BE: 34%, WB5: 44%), 34% të anketuar thonë se ka pak mundësi të ndodhë kjo (BE, 30%, WB5: 31%), ndërsa 29% të tjerë mendojnë se kjo mund të ndodhë deri diku (BE, 28%, WB5: 21%), dhe vetëm 4% në një masë të madhe (BE, 8%, WB5: 3%).

Ata me arsim të lartë kanë më shumë gjasa të mendojnë se teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike do të zëvendësojnë të paktën një pjesë të punës së tyre – 46% e tyre mendojnë këtë në masë të moderuar ose të madhe, ndërsa vetëm 22% nga mes i atyre me arsim të nivelit të ulët e mendojnë këtë. Ky është edhe rasti i atyre që punojnë në profesione të kualifikuara, ndër të cilët 44% mendojnë se teknologjitë e reja mund të zëvendësojnë të paktën një pjesë të punës së tyre në masë të moderuar/të madhe, për dallim nga vetëm 18% në mesin e atyre që punojnë në profesione elementare.

Të anketuarit u pyetën gjithashtu se deri në çfarë mase kanë ose do të kenë nevojë për njohuri dhe aftësi të reja që aktualisht nuk i kanë për të vazhduar me teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike në kompanitë e tyre⁴⁶. Pothuajse katër në dhjetë (37%) thonë se ky është rasti në një masë të moderuar ose të madhe (BE, 45%, WB5: 30%), ndërsa 31% e të anketuarve thonë se nuk ka asnjë shans që kjo të ndodhë. Nevoja për njohuri dhe aftësi të reja njihet kryesisht tek të anketuarit me arsim më të mirë, pasi 50% e të anketuarve të arsimit të lartë mendojnë se ka nevojë për njohuri dhe aftësi të reja në masë të moderuar ose të madhe, në kontrast me 26% në mesin e atyre me arsim të ulët. Në mënyrë të ngjashme, rreth 52% e atyre që punojnë në profesione të kualifikuara kanë më shumë gjasa të vlerësojnë shkallën në të cilën do të kenë nevojë për njohuri dhe aftësi të reja si të moderuara ose të mëdha krahasuar me vetëm 20% në mesin e atyre që punojnë në profesione elementare.

⁴⁴ F_LOSEJOB/Q66 A mendoni se ka ndonjë mundësi që ju të humbni punën tuaj kryesore në dymbëdhjetë muajt e ardhshëm?

⁴⁵DISPLJOB /Q67a: Deri në çfarë mase mendoni se teknologjitë e reja digjitale ose kompjuterike në firmën ose organizatën tuaj...? ... mund ose do të kryejnë një pjesë ose të gjithë punën tuaj kryesore

⁴⁶F_DISPLSKILL /Q67b: Deri në çfarë mase mendoni se teknologjitë e reja digjitale ose kompjuterike në firmën ose organizatën tuaj...? ... kanë ose do të keni nevojë për njohuri dhe aftësi të reja që ju aktualisht nuk i keni

5. Investimi në arsim dhe trajnim

Ky kapitull jep informacion mbi trajnimet e ndërmarra si rezultat i futjes së teknologjive të reja.

Gati gjysma e punonjësve shqiptarë kanë marrë pjesë vitin e fundit në ndonjë aktivitet arsimor ose trajnimi lidhur me vendin e punës

Gati gjysma (48%) e punëtorëve shqiptarë thonë se në 12 muajt e fundit kanë marrë pjesë në të paktën një formë të aktivitetit arsimor ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja të lidhura me vendin e punës⁴⁷. Kjo është më pak se mesatarja e BE-së (62%), por pak më e lartë se mesatarja e WB5 (41%). Gratë kanë pak më shumë gjasa (51%) të marrin pjesë në trajnime në krahasim me burrat (46%). Ky është edhe rasti i të anketuarve më të rinj (57% dhe 62% e atyre të moshës 25-34 dhe 35-44), krahasuar me punëtorët më të vjetër (25% e atyre të moshës 55-64 vjeç). Pjesëmarrja në trajnim është gjithashtu më e zakonshme në mesin e punëtorëve me arsim terciar (84%) për dallim nga ata me arsim të mesëm (43%) dhe arsim të ulët (17%). Në rastin e grupeve profesionale, 84% e punëtorëve të kualifikuar morën pjesë në trajnime, që ishte rasti i vetëm 42% të punëtorëve që merren me punë manuale, 35% të atyre në gjysmë të kualifikuar dhe 19% të atyre në profesione elementare. Pjesëmarrja në trajnime ishte gjithashtu më e zakonshme në mesin e të anketuarve që punojnë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (63%), të ndjekur nga ata që punojnë në shërbime (45%) dhe bujqësi ose industri (42%).

Duke parë format e trajnimit, vetëm tre në dhjetë (29%) të anketuar kanë ndjekur kurs⁴⁸, që është më pak se mesatarja e BE-së (39%), por më shumë se mesatarja e WB5 (21%). Gratë kanë më shumë gjasa ta kenë bërë këtë se burrat (33% kundrejt 26%). Gjithashtu, të anketuarit me arsim të nivelit të lartë kanë më shumë gjasa ta kenë bërë këtë (54%), krahasuar me 24% të atyre me arsim të mesëm dhe më pak se një në dhjetë (8%) e atyre me nivel të ulët të arsimit. Në mënyrë të ngjashme, rreth gjysma (52%) e atyre në profesione të kualifikuara kanë ndjekur kurse krahasuar me një të katërtën ose më pak në grupet e tjera profesionale.

Afro katër në dhjetë (37%) të anketuar thonë se kanë ndjekur një seminar trajnimi ose punëtori⁴⁹, krahasuar me 33% në BE dhe 26% në WB5. Gratë kanë më shumë gjasa ta kenë bërë këtë se burrat (41% kundrejt 34%) si dhe punëtorët e moshës 35-44 (53%) për dallim nga grup moshat e tjera. Pjesëmarrja në seminar trajnimi ose punëtori rritet me nivelin e arsimit, ku 77% e atyre me arsim të lartë kanë marrë pjesë në një formë të tillë trajnimi, për dallim nga vetëm 10% e atyre me arsim të ulët.

Tre në dhjetë (30%) të anketuar thonë se kanë marrë pjesë në aktivitet trajnim në punë me mbështetjen e një trajneri të caktuar, për shembull një mbikëqyrës/përgjegjës, koleg, konsulent ose profesionist tjetër⁵⁰ (BE:40%, WB5: 28%). Të anketuarit më të rinj kanë më shumë gjasa ta thonë këtë: ata të moshës 25-34 (33%), 35-44 (37%), 45-54 (32%), krahasuar me pak më shumë se një në dhjetë (12%) në mesin e atyre të moshës 55-64. Shumica (58%) e të anketuarve me arsim të lartë thonë se kanë ndjekur një trajnim të tillë, krahasuar me 24% të atyre me arsim të mesëm dhe 8% të atyre me arsim të ulët. Një lloj i tillë trajnimi është gjithashtu më i zakonshëm në mesin e atyre që punojnë në sektorin publik, arsim dhe shëndetësi (45%) sesa tek ata që janë aktivë në shërbime (28%) dhe në bujqësi ose industri (22%).

Së fundi, duke marrë parasysh ata që morën pjesë në një lloj trajnimi, vetëm 31% e tyre kanë marrë pjesë në trajnime me qëllim që të zhvillojnë më tej aftësitë e tyre kompjuterike/TI të nevojshme për punën e tyre.

⁴⁷E_TRAIND /Q52a~c: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën?

⁴⁸E_TRAINCOU /Q52a: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën? Kurse

⁴⁹E_TRAINSEM /Q52b: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën? Punëtori ose seminar

⁵⁰E_TRAINOJT /Q52c: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën? Trajnim në punë me mbështetjen e një trajneri të caktuar, për shembull një mbikëqyrës/përgjegjës, koleg, konsulent ose profesionist tjetër

Pikat kryesore

Profili statistikor për Shqipërinë hulumtoi të dhëna të përzgjedhura të mbledhura përmes Anketës Evropiane për Aftësitë dhe Vendet e Punës, duke përfshirë informacion mbi kërkesat për aftësitë e punës, mospërputhjet e aftësive, trajnimin dhe edukimin midis punonjësve të rritur, si dhe ndikimin e teknologjive të reja në vendet e punës dhe aftësitë e punëtorëve shqiptarë.

Vetëm gjysma e të anketuarve shqiptarë kërkohet të kenë të paktën aftësitë bazë të shkrim-leximit dhe njohuritë themelore matematikore, gjë që është dukshëm më e ulët se në BE. Detyrat e punës që lidhen me leximin dhe shkrimin e teksteve më komplekse ose matematikën e avancuar raportohen vetëm nga pakica e të anketuarve. Për më tepër, shumica e punonjësve shqiptarë përdorin aftësitë e zgjidhjes së problemeve, duke theksuar rëndësinë e të menduarit kritik dhe aftësive analitike.

Detyrat manuale si ngritja ose mbajtja e sendeve të rënda janë të zakonshme, megjithëse mund të vërehen dallime midis punëtorëve më të rinj, të cilët zënë punë që kërkojnë një shkallë më të lartë aftësish njohëse, ndërsa kjo nuk është rasti për punëtorët e moshuar. Vëzhgime të ngjashme mund të bëhen nëse krahasohen të anketuarit me nivele më të larta të arsimit me ata me arsim të detyrueshëm.

Për më tepër, shumica e punëtorëve shqiptarë përdorin aftësitë dhe njohuritë e tyre aktuale në punë. Megjithatë, rreth katër në dhjetë punëtorë e konsiderojnë veten si të papërputhshëm, respektivisht që kanë një kualifikim që është mbi ose nën nivelin që zakonisht nevojitet për të kryer punën e tyre.

Dixhitalizimi nuk ka rezultuar ende në ndryshime thelbësore në vendin e punës për shumicën e shqiptarëve, duke treguar një nevojë të mundshme për zhvillim më të madh të aftësive dixhitale. Një e treta e punonjësve kanë përjetuar futjen e teknologjive të reja dixhitale në punën e tyre, ndërsa punëtorët e rinj dhe ata me arsim të lartë janë më shumë të ekspozuar ndaj ndryshimeve të tilla, duke u kërkuar të përdorin aftësitë dixhitale në një masë më të madhe se të tjerët.

Rreth tre të katërtat e punëtorëve shqiptarë përdorin pajisje kompjuterike për punën e tyre. Megjithatë, shumica e punëve kërkojnë vetëm aftësi themelore të shkrim-leximit dixhital për detyra të thjeshta, të tilla si shfletimi në internet, dërgimi i emailave ose përdorimi i programeve standarde si Word, Excel dhe të ngjashme. Aftësitë e avancuara dixhitale të përdorura, për shembull, për të menaxhuar bazat e të dhënave ose për të shkruar programe duke përdorur një gjuhë kompjuteri, kërkohen vetëm nga një pjesë e vendeve të punës që ekzistojnë në tregun shqiptar të punës. Përveç kësaj, vetëm një e katërta e punëtorëve shqiptarë përdorin makineri të kompjuterizuara, si makina CNC, printerë 3D apo robotë, që është nën mesataren e BE-së.

Përmirësimi në fushën e dixhitalizimit është i kufizuar pasi vetëm një në tetë nga të gjithë të anketuarit është dashur të mësojë një program të ri kompjuterik, softuer për atë se si të përdorin një makineri të kompjuterizuar, gjë që çoi më tej në ndryshime në detyrat e kryera tek shumica e këtyre punonjësve, të cilëve tani u kërkohet të kryejnë detyra të reja ose të ndryshme si pjesë e punës së tyre. Të rinjtë dhe ata me arsim terciar kanë më shumë gjasa të marrin pjesë në përmirësimin e aftësive dixhitale, duke treguar për ekspozimin e pabarabartë ndaj të mësuarit të mundësuar nga teknologjia në grupe të ndryshme socio-demografike.

Ndërgjegjësimi për ndikimin e dixhitalizimit në vendet e punës tek punonjësit shqiptarë është i kufizuar. Shumica mendojnë se ka pak gjasa që teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike të zëvendësojnë plotësisht ose pjesërisht vendet e tyre të punës. Rrjedhimisht, nevoja për t'u angazhuar në përmirësimin e aftësive dhe rikualifikimin për t'iu përshtatur përparimeve teknologjike konsiderohet të jetë e parëndësishme. Megjithatë, ky perceptim është i pabarabartë midis grupeve të ndryshme të punonjësve, duke treguar një ndërgjegjësim më të lartë për tranzicionin dixhital në vendin e punës dhe pasojat e tij në punë dhe aftësi mes të arsimuarve më të mirë dhe atyre që punojnë në profesione të kualifikuara.

Së fundi, rreth gjysma e punonjësve shqiptarë morën pjesë në një formë trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën në dymbëdhjetë muajt e fundit, që është më e ulët se mesatarja e BE-së, por pak më e lartë se mesatarja e WB5. Përkundër kësaj, shumë të anketuar e pranojnë nevojën për të përforcuar, në veçanti, aftësitë e tyre dixhitale dhe sociale. Megjithatë, qasja dhe ndërgjegjësimi për nevojat e aftësive të ardhshme janë më të larta në mesin e grupeve specifike të punëtorëve, si punonjësit më të rinj ose ata me nivele më të larta arsimimi. Kjo tregon rrezikun e lënies së grupeve më të cenueshme të punëtorëve, duke ndikuar negativisht në integrimin e tyre të ardhshëm në tregun e punës.

Kutia 1: Gjetjet kryesore

Detyrat dhe kërkesat për aftësitë e punës

- 73% e punonjësve në Shqipëri përdorin pajisje kompjuterike;
- 51% lexojnë tekste të paktën një faqe, 40% shkruajnë tekste me gjatësi të ngjashme;
- 54% kryejnë llogaritje të thjeshta, ndërsa 9% përdorin matematikë të avancuar, algjebër ose statistikë;
- 39% ngrënë ose mbajnë objekte të rënda, 29% punojnë në mjedise ekstreme dhe 46% përdorin duart ose gishtat për detyra të sakta.

Dixhitalizimi dhe tranzicioni dixhital

- 35% e punonjësve në Shqipëri raportojnë se teknologjitë e reja dixhitale janë futur në vendin e tyre të punës;
- 14% duhej të mësonin të përdorin softuer ose programe të reja kompjuterike për të kryer punën e tyre kryesore në 12 muajt e fundit.

Mospërputhja e aftësive në një treg pune në ndryshim

- 36% e të anketuarve thonë se mund të përdorin njohuritë dhe aftësitë e tyre aktuale në punën e tyre kryesore në një masë të madhe dhe 34% në një masë të moderuar;
- 27% e punonjësve konsiderohen të mbikualifikuar, ndërsa gati një në dhjetë (12%) konsiderohen të nënkualifikuar, në raport me nivelin e arsimit që kërkon puna;
- Duke marrë parasysh lëndën apo fushën kryesore të studimit në nivelin më të lartë të arsimit, 22% thonë se puna e tyre kërkon fushën e tyre ose një fushë të ngjashme, ndërsa 49% thonë se puna e tyre kërkon ekskluzivisht fushën e tyre;
- 18% duhet të zhvillojnë më tej aftësitë teknike ose specifike të punës⁵¹;
- 9% e punonjësve shqiptarë duhet të përmirësojnë në masë të madhe aftësitë e tyre kompjuterike/TI;
- 18% duhet të forcojnë aftësitë numerike;
- 29% e punonjësve në Shqipëri duhet të zhvillojnë më tej aftësitë sociale.

Investimi në arsim dhe trajnim

- 48% e punonjësve në Shqipëri kanë marrë pjesë në të paktën një lloj aktiviteti arsimimi ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën në 12 muajt e fundit;
- Format e ndryshme të trajnimit përfshijnë: 29% ndjekjen e një kursi, 37% ndjekjen e një seminari trajnimi ose punëtorie dhe 30% marrjen e trajnimit në vendin e punës;
- Vetëm 31% e të anketuarve që morën pjesë në trajnim e bënë këtë për të zhvilluar më tej aftësitë e tyre kompjuterike/TI.

⁵¹ Shembuj të aftësive teknike ose aftësive specifike të punës p.sh. riparimi i motorit për një mekanik, zbatimi i rregullave të kontabilitetit për një kontabilist, përdorimi i softuer-eve të dizajnit për një disenjator grafik, përdorimi i softuer programimit për një person që i përket shkencave kompjuterike.

Lista e terminologjive

Arsimi i nivelit të lartë	Ky grup i nivelit arsimor përbëhet nga punonjës që kanë kualifikime të arsimit të lartë. Këtu përfshihen ata që kanë përfunduar arsimin terciar me cikël të shkurtër (ISCED 5), nivelin bachelor ose ekuivalent (ISCED 6), nivelin master ose ekuivalent (ISCED 7) dhe nivelin e doktoratës ose ekuivalent (ISCED 8).
Arsimi i nivelit të mesëm	Ky grup i nivelit arsimor përbëhet nga punonjës, kualifikimi më i lartë i të cilëve është ose arsimi i mesëm i lartë (ISCED 3) ose arsimi pas sekondar jo-terciar (ISCED 4).
Arsimi i nivelit të ulët	Ky grup i nivelit arsimor përbëhet nga punonjës që kanë përfunduar arsimin e mesëm të ulët (ISCED 0-2). Ky grup përfshin ata që kanë përfunduar vetëm arsimin fillor (ISCED 1) dhe ata që nuk kanë përfunduar arsimin formal ose arsimin para-fillor (ISCED 0)
Profesionet elementare	Ky grup i gjerë i profesioneve, i miratuar nga ESJS2, përbëhet nga punonjës që janë në punë që janë kategorizuar si profesione elementare (ISCO 9)
Profesionet që përfshijnë punë manuale	Ky grup i gjerë i profesioneve, i miratuar nga ESJS2, përbëhet nga punonjës që janë në punë që kategorizohen si punëtorë të kualifikuar të bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit (ISCO 6), punonjës artizanal dhe të tregtisë së ngjashme (ISCO 7), operatorë fabrikash dhe makinerish, dhe punonjës të montimit (ISCO 8).
Profesionet gjysmë të kualifikuara	Ky grup i gjerë i profesioneve, i miratuar nga ESJS2, përbëhet nga punonjës që janë në punë që kategorizohen si punëtorë mbështetës në zyrë (ISCO 4), punonjës të shërbimit dhe shitjes (ISCO 5).
Profesionet e kualifikuara	Ky grup i gjerë i profesioneve, i miratuar nga ESJS2, përbëhet nga ata punonjës që janë në punë që kategorizohen si menaxherë (ISCO 1), profesionistë (ISCO 2) dhe teknikë dhe profesionistë të kësaj fushe (ISCO 3).

SHTOJCA E TË DHËNAVE

Pyetja		Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27
		Numëri mi	%	%	%
Si pjesë e punës suaj kryesore, a keni kryer aktivitetin e mëposhtëm muajin e fundit? Keni lexuar ndonjë tekst, në letër ose në kompjuter, që është të paktën një (1) faqe i gjatë ose më shumë. (C_READ1P)	Po	511	51%	54%	73%
	Jo	477	48%	46%	27%
	Nuk e di	8	1%	0%	0%
	Pa përgjigje	3	0%	0%	0%
Si pjesë e punës suaj kryesore, a keni kryer aktivitetin e mëposhtëm muajin e fundit? Keni shkruar ndonjë tekst, në letër ose në kompjuter, që është të paktën një (1) faqe i gjatë ose më shumë. (C_WRITE1P)	Po	398	40%	42%	58%
	Jo	601	60%	58%	42%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni ngritur ose bartur sende të rënda ose ngarkesa ose njerëz, pa ndihmën e një makinerie. (C_MANLIFT)	Po	387	39%	37%	34%
	Jo	612	61%	63%	66%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni punuar në një mjedis pune me nxehtësi shumë të lartë ose temperatura shumë të ftohta, kimikate ose pjesë të rrezikshme. (C_MANHAZ)	Po	291	29%	32%	27%
	Jo	708	71%	68%	73%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Dhe a keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni përdorur ose lëvizur duart ose gishtat për të kapur, manipuluar ose montuar objekte me saktësi. (C_MANDEX)	Po	464	46%	51%	38%
	Jo	535	54%	49%	62%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A e keni kryer aktivitetin e mëposhtëm si pjesë e punës suaj kryesore në muajin e fundit, qoftë vetë apo me ndihmën e një kompjuteri? Keni kryer ndonjë llogaritje të thjeshtë me numra, për shembull duke shtuar, zbritur, shumëzuar ose pjesëtuar. (C_MATHBAS)	Po	543	54%	60%	76%
	Jo	454	45%	40%	24%
	Nuk e di	3	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A e keni kryer aktivitetin e mëposhtëm si pjesë e punës suaj kryesore në muajin e fundit, qoftë vetë apo me ndihmën e një kompjuteri? Keni përdorur ndonjë lloj matematike më të avancuar, algjebër ose statistikë, për shembull llogaritjet, regresionet, simulimet. (C_MATHADV)	Po	85	9%	11%	16%
	Jo	157	16%	13%	32%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje/Jo e zbatueshme	757	76%	76%	52%
Sa shpesh keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni kërkuar informacion ose dokumentacion përkatës, për shembull në libra ose në	Gjithmonë ose shumë shpesh	85	9%	11%	13%
	Shpesh	222	22%	19%	29%
	Ndonjëherë	385	39%	30%	33%
	Rrallë ose asnjëherë	303	30%	39%	25%

⁵² Të dhënat për çdo ekonomi ponderohen, duke korrigjuar për dallimet në probabilitetet e përzgjedhjes dhe për prirjet e reagimit diferencial sipas nëngrupeve demografike dhe ekonomike të popullsisë.

⁵³ Të dhënat llogariten në bazë të peshës bruto, e cila siguron që shuma e peshave të arrijë deri në totalin e popullsisë 25-64, të punësuar në çdo ekonomi. Kjo peshë përdoret për të parë vlerësimet, bazuar në ekonomi/vende të shumta, të tilla si WB5, ku ndikimi i secilës ekonomi/vend në vlerësimin e anketës pasqyron popullsinë e tyre punëtore 25-64.

Pyetja		Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27
		Numëri mi	%	%	%
internet, për të zgjidhur problemet. (C_PRBINFO)	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	3	0%	0%	0%
Sa shpesh keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni marrë mendime nga kolegët e punës ose të tjerët për të zgjidhur problemet. (C_PRBINPT)	Gjithmonë ose shumë shpesh	112	11%	10%	12%
	Shpesh	316	32%	26%	34%
	Ndonjëherë	384	38%	41%	42%
	Rrallë ose asnjëherë	186	19%	22%	12%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Sa shpesh keni kryer ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni provuar ide të reja për të zgjidhur problemet. (C_PRBIDEA)	Gjithmonë ose shumë shpesh	103	10%	10%	11%
	Shpesh	238	24%	21%	31%
	Ndonjëherë	404	40%	38%	42%
	Rrallë ose asnjëherë	254	25%	31%	16%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Në 12 muajt e fundit/Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a ka ndodhur ndonjë nga ndryshimet e mëposhtme në vendin tuaj të punës? Teknologjitë e reja dixhitale d.m.th sisteme/pajisje/programe të reja kompjuterike (B_CHORGTECH)	Po	350	35%	26%	43%
	Jo	649	65%	74%	56%
	Nuk e di	0	0%	0%	1%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Në 12 muajt e fundit/Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a ka ndodhur ndonjë nga ndryshimet e mëposhtme në vendin tuaj të punës? Metoda të reja drejtimi, d.m.th. ndryshime në mënyrën se si menaxhohet puna ose pagesa (B_CHORGMG)	Po	452	45%	30%	35%
	Jo	547	55%	70%	65%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Në 12 muajt e fundit, a keni kryer ndonjë punë si pjesë e punës suaj kryesore nga një vendndodhje tjetër përveç ambienteve të punëdhënësit tuaj? (B_ICTWKY)	Po	331	33%	30%	39%
	Jo	668	67%	70%	61%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike nga pyetja e mëparshme për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore muajin e fundit? Keni përdorur Internetin për të bërë kërkime, për të dërguar e-maile (postë elektronike) ose keni përdorur rrjetet sociale për punën tuaj. (D_PCWEB) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	377	52%	62%	82%
	Jo	352	48%	38%	18%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike nga pyetja e mëparshme për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore muajin e fundit? Keni shkruar ose redaktuar tekste, si për shembull duke përdorur Word ose programe të ngjashme. (D_PCWORD) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	282	39%	45%	75%
	Jo	447	61%	55%	25%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike nga pyetja e mëparshme për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e	Po	207	28%	37%	66%
	Jo	519	71%	63%	34%

Pyetja		Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27
		Numëri mi	%	%	%
punës suaj kryesore muajin e fundit? Keni përdorur tabela përlogaritëse, si për shembull duke përdorur Excel ose programe të ngjashme. (D_PCSHEET) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Nuk e di	3	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike të përmendura më herët ...? Keni punuar me ndonjë program të specializuar, specifik për sektorin ose profesionin, për shembull për kontabilitet, analizë ligjore, kontroll të inventarit, ndërtimin e faqes së internetit, dizajn grafik, menaxhimin e marrëdhënieve me klientët, etj. (D_PCSPEC) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	136	19%	31%	56%
	Jo	592	81%	69%	44%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike të përmendura më parë për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Të përgatisni prezantime për punën tuaj, si për shembull duke përdorur PowerPoint ose programe të ngjashme. (D_PCPPT) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	179	25%	24%	42%
	Jo	547	75%	76%	58%
	Nuk e di	3	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni përdorur ndonjë nga pajisjet kompjuterike të përmendura më parë për të kryer aktivitetet e mëposhtme si pjesë e punës suaj kryesore gjatë muajit të fundit? Keni shkruar programe ose kode duke përdorur një gjuhë kompjuterike, si për shembull C++, Python, Java, Visual Basic etj. (D_PCPGR) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	62	8%	7%	8%
	Jo	667	92%	93%	92%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Si pjesë të punës suaj kryesore, a keni përdorur ose punuar me ndonjë nga makineritë e mëposhtme të kompjuterizuara muajin e fundit? Pajisje dixhitale dore, për shembull monitorë ose skanerë të përdorur për kontrollin e stokut dhe përpunimin e porosive. (D_CMSCAN)	Po	115	12%	17%	26%
	Jo	884	88%	83%	74%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Si pjesë të punës suaj kryesore, a keni përdorur ose punuar me ndonjë nga makineritë e mëposhtme të kompjuterizuara muajin e fundit? Robotë. (D_CMROB)	Po	12	1%	2%	8%
	Jo	987	99%	98%	92%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Si pjesë të punës suaj kryesore, a keni përdorur ose punuar me ndonjë nga makineritë e mëposhtme të kompjuterizuara muajin e fundit? Printerë 3D. (D_CM3D)	Po	56	6%	7%	9%
	Jo	943	94%	93%	91%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Si pjesë të punës suaj kryesore, a keni përdorur ose punuar me ndonjë nga makineritë e mëposhtme të kompjuterizuara muajin e fundit? Makineri kompjuterike të kontrolluara numerikisht (CNC), për shembull tornu ose frezë. (D_CMCNC)	Po	48	5%	5%	9%
	Jo	951	95%	95%	91%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
	Po	21	2%	3%	8%

Pyetja	Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27	
	Numëri mi	%	%	%	
Operatorë logjik të programueshëm (OLP-t). (D_CMPLC)	Jo	978	98%	97%	91%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Në 12 muajt e fundit/Që kur keni filluar punën tuaj kryesore, a keni mësuar të përdorni ndonjë makineri të re të kompjuterizuar për të kryer punën tuaj kryesore? Ju lutemi, përjashtoni çdo përditësim të vogël ose që kryhet rregullisht. (D_CHSFË) <i>Kufizohet për përdoruesit e pajisjeve kompjuterike të përdorura për të kryer punën e tyre kryesore</i>	Po	104	14%	15%	36%
	Jo	624	86%	85%	64%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Mospërputhja e nivelit arsimor (8 nivele arsimore) (E_EDMATCH8)	Arsim më i lartë se sa kërkon puna	265	27%	22%	28%
	I njëjti nivel arsimor siç kërkon puna	613	61%	72%	61%
	Arsim më i ulët se sa kërkon puna	115	12%	5%	12%
	E panjohur	5	1%	0%	-
Niveli i arsimit të kërkuar për vendin e punës: 3 kategori (E_REQED3)	Arsim i mesëm i ulët ose më poshtë (ISCED 0-2)	338	34%	20%	19%
	Arsim i mesëm i lartë ose arsim pas sekondar jo-terciar	348	35%	54%	42%
	Arsim terciar (ISCED 5-8)	308	31%	26%	38%
	Nuk e di/Pa përgjigje	5	1%	0%	2%
Duke pasur parasysh lëndën kryesore ose fushën e studimit në nivelin tuaj më të lartë të arsimit (biznes, inxhinieri, shëndetësi etj.), sa e rëndësishme është ajo për të kryer punën tuaj kryesore? (E_HOZMIS) <i>Kufizohet për ata me të paktën arsim të mesëm të lartë</i>	Puna kërkon ekskluzivisht fushën tuaj	344	49%	35%	26%
	Puna kërkon fushën tuaj ose një fushë të ngjashme	152	22%	28%	39%
	Puna kërkon kryesisht një fushë të ndryshme nga e juaja	28	4%	8%	13%
	Puna nuk kërkon një fushë specifike	181	26%	29%	22%
	Nuk e di	0	0%	0%	1%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
	Deri në çfarë mase mund t'i përdorni njohuritë dhe aftësitë tuaja aktuale në punën tuaj kryesore? (E_SKILLU)	Shumë	361	36%	43%
Deri diku		336	34%	29%	41%
Pak		188	19%	17%	10%
Aspak		114	11%	11%	4%
Nuk e di		0	0%	0%	0%
Pa përgjigje		0	0%	0%	0%
Deri në çfarë mase ju duhet të zhvilloni më tej aftësitë tuaja kompjuterike/TI për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? (E_DEFPC)	Shumë	89	9%	7%	13%
	Deri diku	315	32%	25%	39%
	Pak	280	28%	27%	28%
	Aspak	314	31%	41%	20%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	1	0%	0%	0%
A keni nevojë të zhvilloni më tej ndonjë nga aftësitë e mëposhtme për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? Aftësitë matematikore, d.m.th. të punoni	Po	177	18%	19%	30%
	Jo	822	82%	81%	70%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%

Pyetja		Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27
		Numëri mi	%	%	%
me numra dhe sasi dhe të kryeni llogaritje duke përdorur matematikën. (E_DEFNUM)	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A keni nevojë të zhvilloni më tej ndonjë nga aftësitë e mëposhtme për të kryer edhe më mirë punën tuaj kryesore? Aftësitë sociale, d.m.th. të punoni dhe të përballeni me kolegët dhe personat e tjerë (p.sh. konsumatorët, klientët, studentët, pacientët ose anëtarët e tjerë të publikut) (E_DEFCOM)	Po	288	29%	32%	49%
	Jo	711	71%	68%	51%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Aftësitë teknike ose aftësitë specifike të punës p.sh. riparimin e motorit nëse jeni mekanik, zbatimin e rregullave të kontabilitetit nëse jeni kontabilist, përdorimin e softuer-eve të dizajnit nëse jeni disenjator grafik, duke përdorur softuer programimi nëse i përkisni fushës së shkencave kompjuterike etj. (E_DEFJOB)	Po	180	18%	22%	40%
	Jo	819	82%	78%	60%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
A mendoni se ka ndonjë mundësi që ju të humbni punën tuaj kryesore në dymbëdhjetë muajt e ardhshëm? (F_LOSEJOB)	Po, ka shumë mundësi	63	6%	4%	7%
	Po, ka mundësi	455	46%	41%	31%
	Nuk ka aspak mundësi	469	47%	53%	61%
	Nuk e di	12	1%	2%	1%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Deri në çfarë mase mendoni se teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike në firmën ose organizatën tuaj...? ...mund ose do të kryejnë një pjesë ose të gjithë punën tuaj kryesore. (F_DISPLJOB)	Shumë	38	4%	3%	8%
	Deri diku	294	29%	21%	28%
	Pak	345	34%	31%	30%
	Aspak	322	32%	44%	34%
	Nuk e di	1	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
	Shumë	75	7%	6%	10%
Deri në çfarë mase mendoni se teknologjitë e reja dixhitale ose kompjuterike në firmën ose organizatën tuaj...? ... kanë ose do të keni nevojë për njohuri dhe aftësi të reja që ju aktualisht nuk i keni. (F_DISPLSKILL)	Deri diku	297	30%	24%	35%
	Pak	312	31%	32%	36%
	Aspak	311	31%	38%	19%
	Nuk e di	3	0%	0%	1%
	Pa përgjigje	1	0%	0%	0%
	Shumë	75	7%	6%	10%
Kurset: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën? (E_TRAINCOU)	Po	286	29%	21%	39%
	Jo	713	71%	79%	61%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Punëtori ose seminare: Në 12 muajt e fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi për të mësuar aftësi të reja në lidhje me punën? (E_TRAINSEM)	Po	370	37%	26%	33%
	Jo	629	63%	74%	67%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%
	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%
Trajnim në punë me mbështetjen e një trajneri të caktuar, për shembull një mbikëqyrës/përgjegjës, koleg, konsulent ose profesionist tjetër : Në 12 muajt e	Po	296	30%	28%	40%
	Jo	703	70%	71%	60%
	Nuk e di	0	0%	0%	0%

Pyetja		Shqipëri ⁵²		WB5 ⁵³	EU27
		Numëri mi	%	%	%
fundit, a keni marrë pjesë në ndonjë nga aktivitetet e mëposhtme arsimore ose trajnimi (E_TRAINOJT)	Pa përgjigje	0	0%	0%	0%